

Rettigheter og muligheter

Digitalt kurs
L 1 syndrom og arvelige ataksier

Frambu, 25. november 2020
Lise Beate Hoxmark, seniorrådgiver/sosionom

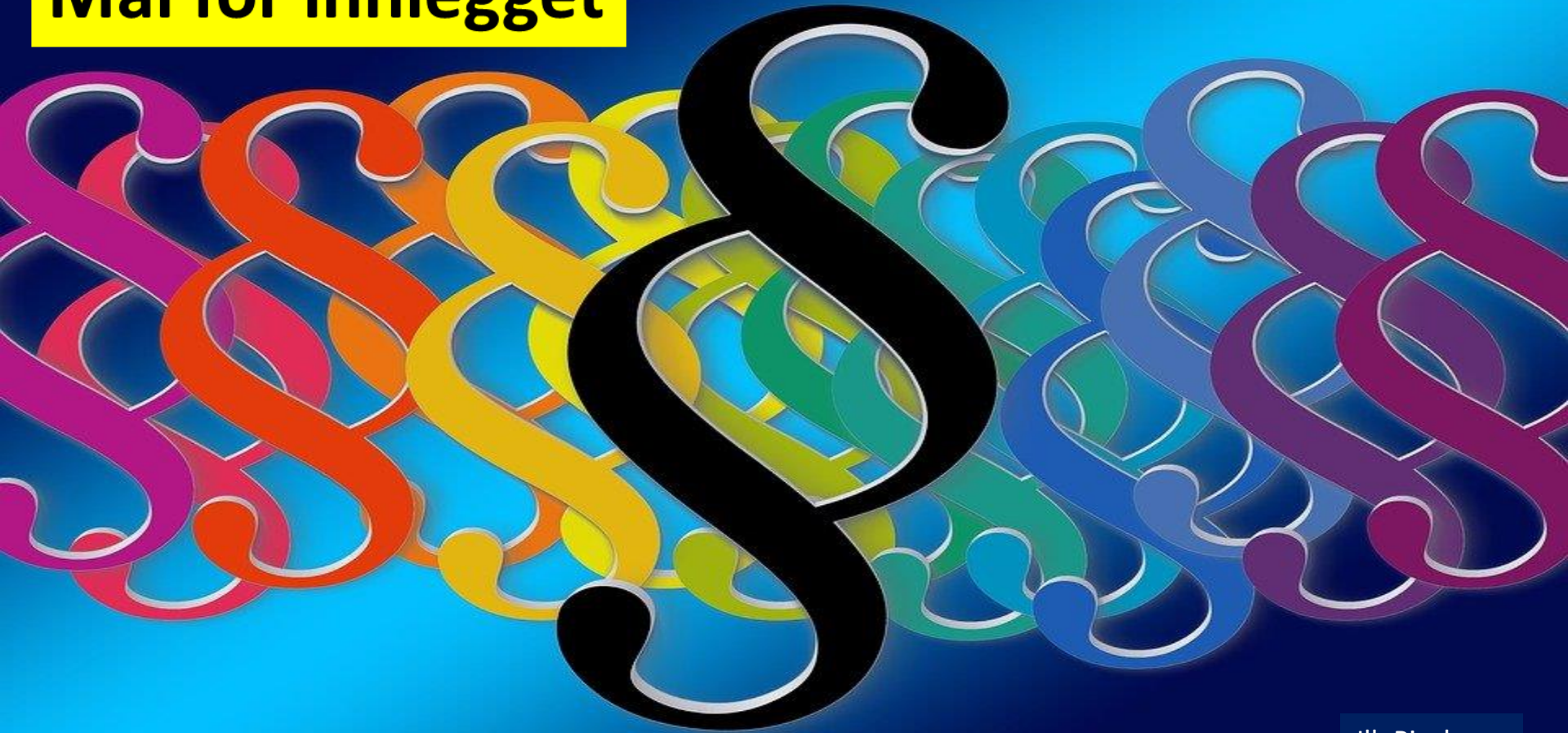

Råd for personer med nedsatt funksjonsevne
Fylkeskommunen
Lønnstilskudd
Psykolog
Hjelpestønad
Arbeidsgiver
TT-kort
Individuell plan
Brukerorganisasjonen
Fysioterapeut
Vergemål
Kjernejournal
Helsesøster
Bofellesskap
Avlastning
Husbanken
Koordinerende enhet
Varslingsutstyr
PPT
NAV
Statped
ASK
Assistent
Uføretrygd
Sykehus
Fastlege
Pleiepenger
«Starthjelp»
Ledsagerbevis
Opplæringspenger
Barne- og voksenhabilitering
Kommunens helse- og omsorgstjeneste
NAV
Hjelpemiddelsentral
Fylkesmannen
Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
Pasient- og brukerombudet
Grunnstønad
Sykehuspass
Omsorgstønad
Lærings- og mestringssenter
Parkeringsbevis
Gratis tannbehandling
Søsken
Kontaktleger
«Hva med oss?»
«Hva med meg?»
Ansvarsgruppe
Spesialundervisning
Undersøkelsesplikt
Tilskudd til tilpasning
Opplysningsplikt
Støttekontakt
Skole
Barnehage
BUP

Gode løsninger
Gode løsninger

TR
SSD
NK-SF
NevSom
TAKO
NAPOS
Frambu
NMK
voksenhabilitering

Mål for innlegget

Informasjon på nettet

- ✓ Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon FFO
www.ffa.no/rettighetssenteret
- ✓ [Løvemammaene](#)
- ✓ [Handikappede Barns Foreldreforening HBF](#)
- ✓ [Norges Handikapforbund NHF](#)
- ✓ [Norsk Forbund for Utviklingshemmede NFU](#)
- ✓ [Norsk pasientforening](#)
- ✓ [Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning NAKU](#)
- ✓ [Stiftelsen SOR](#)

En «sjelden» individuell plan

- Diagnosespesifikk informasjon
- Kunnskapsdeling og – overføring
- Overganger
- Familieperspektiv

IP Grunnstruktur

Mål: Deltagelse

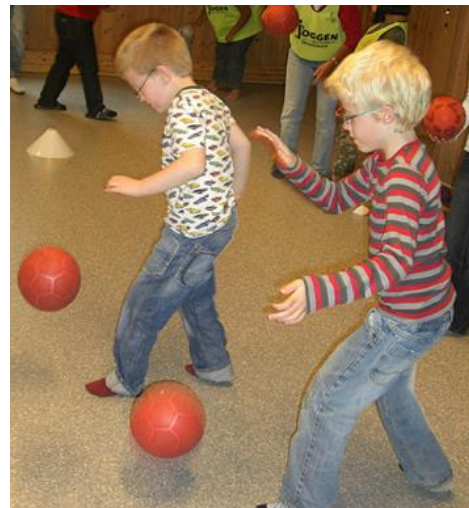
- Ønsker og mål på kort og lang sikt
- Muligheter og ressurser - utfordringer og problemer
- Tiltak og tjenester – type, omfang, krav til innhold
- Helhet, koordinering og samarbeid
- Ansvar, evaluering og endring
- Medvirkning
- Andre planer inn i IP

IP Innhold

Mål: Deltagelse

Mål	Tiltak	Ansvarlig	Sted	Tidsperiode/ evaluering
Hva?	Hvordan?	Hvem?	Hvor?	Når?

Deltagelse i hverdagslivet

- Være sammen med familie og andre barn og unge
- Lek og fysisk aktivitet – inne og ute – i lokalmiljøet
- Aktiv ut fra egne interesser – utvikling på egne premisser

Koordinerende enhet kommune

- Overordnet ansvar for IP
- Ansvar for å oppnevne, lære opp og veilede koordinator
- Koordinator skal følge opp person med diagnose og familien, sikre samordning av tjenestene og fremdrift i IP-arbeidet
- ✓ [Les mer i Veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator](#)

Kommunale tjenester til person med diagnose

- Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 nr. 6
 - a. Helsetjenester i hjemmet
 - b. Personlig assistanse, herunder praktisk bistad opplæring og støttekontakt
 - c. Plass i institusjon (barnebolig)
- Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-8
 - Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Støttekontakt - tre former

- Individuell støttekontakt
- Individuelt tilbud i samarbeid med en frivillig organisasjon
- Deltagelse i gruppeaktivitet

Brukerstyrt personlig assistanse - BPA

- Et verktøy for likestilling, verdighet og deltagelse
 - En annen måte å organisere tjenester på
 - Personer under 67 år
 - Rettighet ved behov over 32/25 timer pr uke
 - Kan søkes om ved færre timer
 - Pårørende kan være arbeidsleder
- ✓ [Kort om BPA fra Uloba](#)

Brukerstyrt personlig assistanse

- Personrettet bistand som å stå opp og legge seg, vaske seg, kle av og på seg, toalettbesøk, spise
- Praktisk bistand som rengjøring, klesvask, handling, matlaging, snømåking, praktisk opplæring for å mestre hverdagen
- Bistand til å delta i familieliv, lek, samfunns- og arbeidsliv, ha en aktiv fritid, fungere i sosiale roller

Sagt om BPA av foreldre:

Takk til
assistentene våre
som gir oss
mulighet til å gi
ham et godt og
rikt liv

Ledsaging, parkering og transport

Ledsagerbevis

Kommune våpen	Bilde
------------------	-------

.....
kommune

Navn:
Adresse:

Har behov for ledsager(e)

Gyldig til:
.....
Dato Signatur

Ledsagerbevis

Holdere av dette kortet gis anledning til å ha med seg ledsager gratis inn på de steder i Norge som aksepterer ledsagerordningen. Kortholderen betaler gjeldende billettpris.

Kommunale tjenester for pårørende

- Helse- og omsorgstjenesteloven § 3 - 6
 1. Opplæring og veiledning
 2. Avlastningstiltak
 3. Omsorgsstønnad

Avlastning

- Særlig tyngende omsorgsoppgaver
- Hjemme, dag/kveld/natt; hos privatpersoner; i avlastningsbolig; gruppeavlastning; på annen måte
- Utforming i samarbeid med bruker og omsorgsyter
- Gratis, herunder reise til og fra
- Arbeidstidsregler kompliserer, men løsninger finnes
- Søke tidlig nok

Avlastning

- Avlastning kommer i tillegg til hjelpestønad
- Omfattende og/eller langvarige avlastningstiltak i barnebolig kan influere på retten til hjelpestønad eller størrelsen på den forhøyede hjelpestønadssatsen

Omsorgstønad

- Særlig tyngende omsorgsarbeid – som kommunen ellers måtte ha utført
- Ingen lovfestet rett, men plikt til å ha ordningen
- Kommunen kan tilby annen hjelp, men det skal legges stor vekt på hva tjenestemottaker mener
- Pensjonsgivende inntekt
- ✓ Les mer i [Rundskriv I-42/98](#)

- Tilbud til foreldre som nylig har fått barn med nedsatt funksjonsevne. 0 – 6 år
- Finnes over store deler av landet
- ✓ [Les mer og se film om Starthjelp på mestring.no.](#)
- ✓ [Les mer om Starthjelp i Fontene](#)

Tema:

Systemene rundt

Familie/nettverk

Håp og mestring

Samspill med

barnet

Les mer om pårørende

- ✓ [Veileder om pårørende i helse- og omsorgstjenesten](#)
- ✓ Familierådgivningskontorene holder kurs for par og enslige - [Hva med oss?](#) eller Hva med meg?
- ✓ Pårørendesenteret.no er et gratis informasjonsrettet lavterskeltilbud - telefon 90 90 48 48

Helse- og omsorgstjenesteloven Formål § 1-1

1. forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne
2. fremme sosial trygghet, bedre levevilkårene for vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer
3. sikre at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre

Formål forts.

4. sikre tjenestetilbudets **kvalitet** og et **likeverdig** tjenestetilbud
5. sikre samhandling og at tjenestetilbudet blir **tilgjengelig** for pasient og bruker, sikre nødvendig opplæring av pasient, bruker og pårørende, samt sikre at tilbudet er **tilpasset** den enkeltes behov
6. sikre at tjenestetilbudet tilrettelegges med **respekt** for den enkeltes **integritet** og **verdighet**
7. bidra til at ressursene utnyttes best mulig

Pasient- og brukerrettighetsloven

- Tjenestetilbudet skal så langt som mulig utformes i samarbeid med pasient og bruker
- For tjenester etter helse- og omsorgstjeneste-lovens §§ 3-2 nr. 6, 3-6 og 3-8 skal det legges **stor** vekt på hva pasient og bruker mener

Meromsorgsbehov

Mål: Deltagelse

- Tilsyn, overvåking
- Dagliglivets personlige og praktiske gjøremål
- Stimulering, opplæring, trening, støtte, motivering
- Gjennomføring av og trening i alternativ og supplerende kommunikasjon - ASK

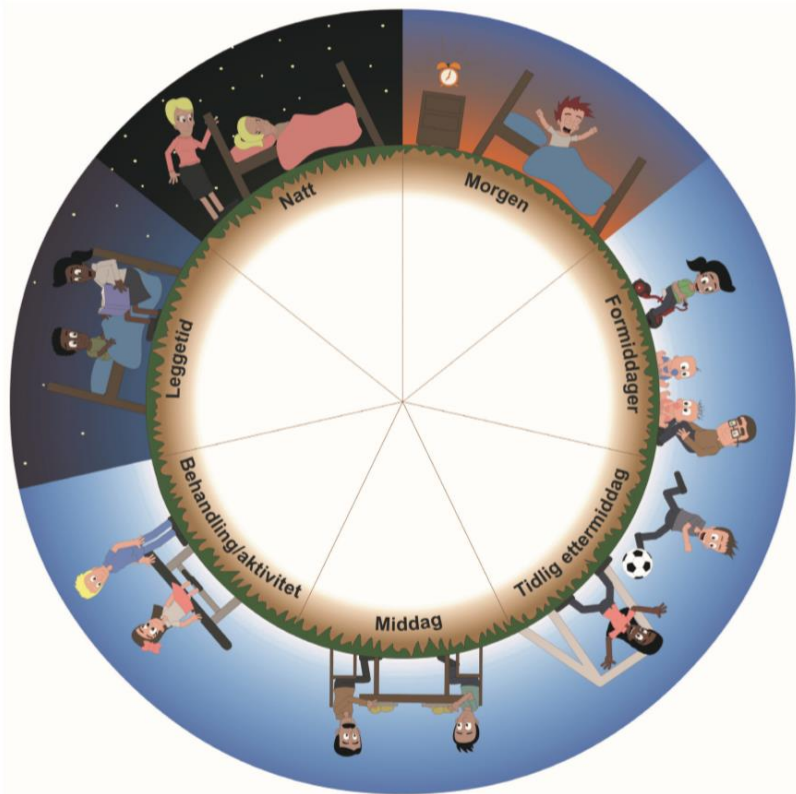
Meromsorgsbehov

- Medisinsk behandling
- Ernæring og spisesituasjon
- Kompetanseheving og opplæring av andre, praktisk oppfølging, medvirkning og samarbeid
- Dette er ikke *spesielle* behov

Mål: Deltagelse

Hvordan beskrive?

« X diagnose er ... som påvirker ... og gjør at mitt barn... »

- Hva trenger ditt barn hjelp til?
- Hva skjer når hjelpen ikke gis?
- Hva bruker du ekstra tid på sammenlignet med «friske» personer og andre familier?

Døgneklokke

- Dagliglivets personlige, praktiske og sosiale gjøremål
- Hva bruker dere ekstra tid på?
- Hvem kan bekrefte dette?
- **Frambus huskeliste og assosiasjonshjelp**
- ✓ Få hjelp til å vurdere hva [normalomsorg](#) er hos Handikappede Barns foreldreforening
- Snakk med helsesykepleier i kommunen

Hjelpestønad

Forhøyet
hjelpestønad

Grunnstønad

Grunnstønad ved merutgifter

- Drift av tekniske hjelpemidler
- Transport. Drift av bil
- Hold av førerhund
- Fordyret kosthold ved vitenskapelig dokumentert spesialdiett
- Slitasje på klær og sengetøy
- Hold av servicehund

Grunnstønnad - krav til sammenligning

- Nødvendige ekstraavgifter på grunn av funksjonsnedsettelsen
- Sammenlignes med «friske» personers tilsvarende avgifter
- Sammenligningsgrunnlag: [SIFOs referansebudsjett for forbruksavgifter for 2020](#)
- Unntak klær og sengetøy: Personer med diagnose hyperkinetiske forstyrrelser, herunder ADHD med hyperaktivitet, får etter søknad innvilget sats 1 uten dokumentasjon

Pleiepenger	Omsorgspenger	Opplærings- penger
Foreldre eller andre omsorgspersoner er borte fra arbeid fordi barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie Uttalelse fra sykehus eller hjemmesykehus skal legges ved søknaden Gjelder til barnet er 18 år	Barn eller barnepasser er syk Avtaler i forbindelse med barnets funksjonsnedsettelse Flere dager når barnet har en funksjonsnedsettelse – etter søknad	Foreldre er borte fra arbeid og får opplæring for å kunne ta seg av og behandle barnet med funksjonsnedsettelse

Søk pleiepenger digitalt

Link: <https://pleiepengesoknad.nav.no/>

<https://pleiepengesoknad.nav.no/>

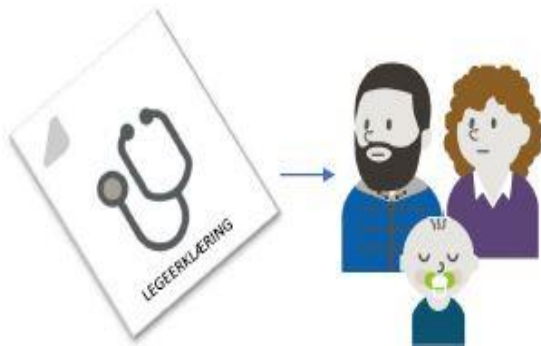
1 LEGEN

- skriver legeerklæringen for pleiepenger som vanlig

2 LEGEN

- skriver ut legeerklæringen
- gir den til omsorgspersonene

3 OMSORGSPERSONENE

- fyller ut den digitale søknaden
- tar bilde av legeerklæringen og laster den opp som vedlegg
- sender søknaden til NAV

Pleiepenger

- Minst fire uker i arbeid eller ha mottatt dagpenger, sykepenger, foreldrepenger, pleiepenger eller opplæringspenger
- Inntekten må tilsvare minst en halv G ($G = \text{kr } 101\,351$ fra 1.5.20)
- Må ha hatt tapt arbeidsinntekt

Pleiepenger

- To foreldre kan samtidig hver ha rett til inntil 100 % pleiepenger avhengig av sykdoms- og pleiesituasjonen
- Andre privatpersoner som har hel eller delvis omsorg for barnet kan ha rett til pleiepenger (familiemedlemmer/nærstående)
- ✓ [Les mer om pleiepenger hos NAV](#)

Pleiepenger - graderte

- Pleiepenger kan graderes ned til 20 %
- Det kan foreligge rett til 100 % pleiepenger dersom barnet er uten tilbud om tilsyn, for eksempel i skoleferier
- ✓ [Les mer om graderte pleiepenger i NAVs rundskriv](#)

Pleiepenger – graderte

§ 9-11 tredje ledd, jf. fjerde ledd

- Unntak fra andre ledd første og tredje punktum når barnets sykdom, jf. § 9-10, medfører at barnet må ha tilsyn og pleie om natten eller omsorgspersonen må være i beredskap
- ✓ [Les mer om graderte pleiepenger i NAVs rundskriv](#)
- ✓ [Se forskrift](#)

Hjelpemidler

Bilde: Pixabay

- ✓ [NAV's nettside om bil og utstyr](#)
- ✓ Inntil kr 2020,- til [rimelige hjelpemidler](#) hvert 4. år
- ✓ [Brukerpass, informasjon fra NHF](#)
- ✓ Hvis [IP godkjennes av hjelpemiddelsentralen](#), forenkles saksbehandlingen

Gruppe 2 bil fra NAV

- Ingen eller sterkt nedsatt gangfunksjon
- Personer som har en utagerende adferd og derfor må skjermes fra førermiljøet i bilen av trafiksikkerhetshensyn
- ✓ [Se Forskrift om stønad til motorkjøretøy eller annet transportmiddel](#)

Noen råd

- Ta vare på alt
- Notér navn og avtaler
- Ta gjerne med deg noen
- Du har innsynsrett
- Se opp for muntlige avslag
 - i ansvarsgruppemøte
 - i andre møter
 - over telefon

**Jeg tror ikke
støttekontakt
er noe for
ditt barn nå**

Hvordan søke?

- Bruk egne skjemaer
- Sørg for god dokumentasjon
 - Direkte fra fagperson
 - Fagperson bekrefter egen fremstilling
- Diagnosespesifikk informasjon i søknaden
- Disse kan hjelpe: Habiliteringstjenesten, sykehus-sosionomer, NAV, ansvarsgruppe og koordinator, brukerorganisasjoner, Frambu (men ikke med å skrive søknad eller klage)

Søknadsskjema om helse- og omsorgstjenester
Trenger du hjelp til utfylling av søknaden, kan du ta kontakt med din hydel på telefon 02180.

Fødselsnummer:	
Navn:	Sivil status:
Adresse:	Fødselsdato:
Postnr./sted:	
Bor du alene? (sett kryss) Ja ☐ Nei ☐	
Nærmeste pårørende (navn):	Telefon privat:
Adresse:	Slektsforhold annen tilknytning:
	Telefon:

Hier beskriver du dine hjelpebehov og hvilke tjenester du mener du trenger (bruk eventuelt eget ark):

Ordvalg og argumentasjon

- Unngå muntlig språk og «jeg føler...»
- Ordvalget bør gjenspeile
 - lov- og forskriftstekster, herunder formålsparagrafer
 - nasjonale veiledere og retningslinjer
 - konvensjonstekster
 - andre sentrale dokumenter og politiske føringer
- Vis til formuleringer – bruk sitater – være konkret
- Vis til forskning når det er mulig

Klage

- ✓ [Fylkesmannen: Hvordan klage på helse og omsorgstjenester?](#)
- ✓ [NAV Klagerettigheter](#)
- ✓ [Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten](#)

Fylkesmannen.no

Helseklage
Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten

Klagesaker Fylkesmannen 2017, 2018, 2019

Antall saker i % med helt eller delvis medhold

- Praktisk bistand og opplæring: 42 %; 55 %; 47 %
 - Støttekontakt: 38 %; 44 %; 31 %
 - Brukerstyrt personlig assistanse (BPA): 40 %; 41 %; 39 %
 - Avlastning: 49 %; 48 %; 55 %
 - Omsorgsstønad (omsorgslønn): 33 %; 28 %; 47 %
- ✓ Se [Helsetilsynet årsrapport 2019](#)

Klagesaker Fylkesmannen 2017, 2018, 2019

Antall saker vurdert

- Praktisk bistand og opplæring: 111; 111; 139
- Støttekontakt: 117; 125; 171
- Brukerstyrt personlig assistanse (BPA): 211; 214; 280
- Avlastning: 192; 169; 198
- Omsorgsstønad (omsorgslønn): 345; 288; 391
- ✓ Se [Helsetilsynet årsrapport 2019](#)

Ombud

- ✓ Pasient- og brukerombud i alle fylker – fritt brukervalg
- ✓ Barneombudet
- ✓ Likestillings- og diskrimineringsombudet
- ✓ Sivilombudsmannen

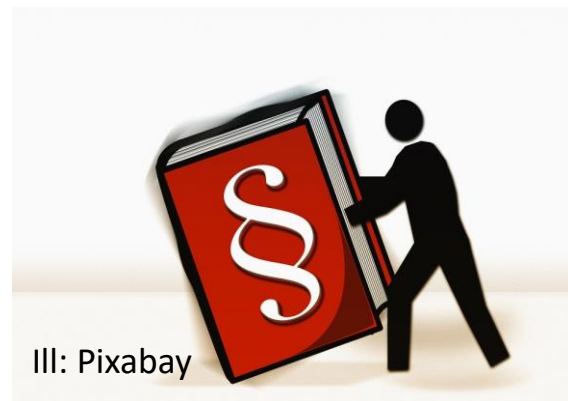
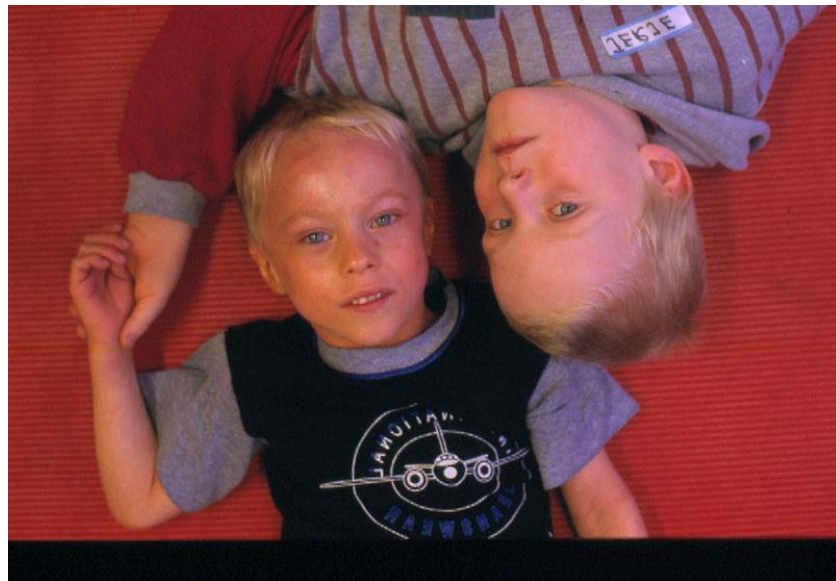
- Informerer om rettigheter og tjenestetilbud
- Forklarer vedtak
- Informerer om klageprosess
- Bidrar i utforming av klage
- Bistår i dialog med tjenesteytere
- Bistår i kontakt med Fylkesmannen og Norsk Pasientskadeerstatning

Ill: Pixabay

Sivilombudsmannen

- Barnets beste gjelder alle barn i familien
- ✓ [Sivilombudsmannssak 2016/3001 Søknad om nattavlastning – rettsanvendelse, bevisbedømmelse, hensynet til barnets beste m.m.](#)

Sivilombudsmannen

- Menneskerettighetenes plass i kommunens og Fylkesmannens vurderingen av saker og klagesaker

✓ Retten til kontradiksjon og håndtering av menneskerettslige anførsler i en sak om helse- og omsorgstjenester Sak 2020/292

8 NYHETER Helgelands Blad 17. august 2020

Generalsekretær glad for Sivilombudsmannens uttalelse – Viktig avgjørelse for alle funksjonshemmede

RETTIGHETER: Sivilombudsmannens avgjørelse som gjelder en funksjonshemmet kvinne i Alstahaug, kan få stor betydning for alle i samme situasjon i hele Norge. Det fastslår generalsekretær Hedvig Ekberg i Norsk forbund for utviklingshemmede.

Leif Steinholt
lsh@blad.no 95038391

– Vi er fantastisk glad for Sivilombudsmannens uttalelse! Dette er noe vi har slitt med lenge.

Det sier generalsekretær Hedvig Ekberg i Norsk forbund for utviklingshemmede (NFU), etter at sivilombudsmann Hanne Harlem har slutt

FAKTA

Omstridt flytting

■ 13. april 2018 vedtok Alstahaug kommune å overføre en funksjonshemmet kvinne fra saksbehandling i foreldrenes hus til en kommunal bolig.

■ Overføringa skjedde mot sterke protester fra foreldrene, som kalte det tvangsflytting.

■ Norsk forbund for utviklingshemmede (NFU) engasjerte seg til fordel for kvinnen, og fikk rolle som hennes fullmektig.

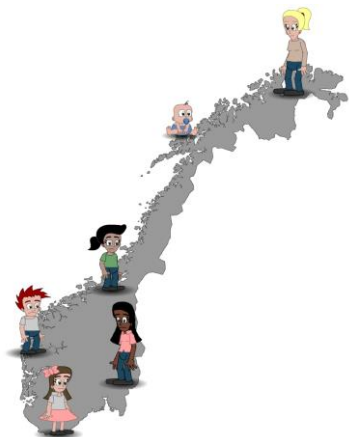
■ Advokat Petter Mødal Nitskog brakte Fylkesmannens behandling av klagen på kommunens vedtak inn for Sivilombudsmannen.

■ En uttalelse dater 2. juli konstaterte Sivilombudsmannen at Fylkesmannens behandling er beheftet med sakshandlingsfeil.

III: Pixabay

Brukerorganisasjoner

Opplevelsen
av å være
alene

Stort behov
for å treffe
andre

NFFNF
NORSK FORENING FOR
NEVROFIBROMATOSE

XXY
klinefelter
foreningen

vcfs 22q11

Di George- 22q11 - syndrom

**Funksjonshemmedes
Fellesorganisasjon**

hbf
Handikappede Barns Foreldreforening

nfu

*Norsk Forbund for
Utviklingshemmede*

Pasient- og brukerrettighetsloven Formål § 1-1

- Bidra til å sikre befolkningen **lik tilgang** på tjenester av **god kvalitet** ved å gi pasienter og brukere **rettigheter** overfor helse- og omsorgstjenesten
- Bidra til å fremme tillitsforholdet mellom pasient og bruker og helse- og omsorgstjenesten, fremme **sosial trygghet** og ivareta **respekten** for den enkelte pasients og brukers liv, **integritet** og **menneskeverd**

Forvaltningsloven

- Veiledningsplikt § 11, jf. Pasient- og brukerrettighetsloven § 3-2 om rett til informasjon for å få *tilstrekkelig innsikt i tjenestetilbudet og ivareta sine rettigheter*
- *Så godt opplyst som mulig* § 17
- Begrunnet skriftlig vedtak §§ 23 og 24, jf. § 25
 - Reglene vedtaket bygger på
 - Faktiske forhold som er lagt til grunn
 - Hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn

Saksbehandling av tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven

Veileder til lov og forskrift

Først publisert: 09. februar 2016

Sist faglig oppdatert: 09. februar 2016

Dokumenter til hjelp – saksbehandling/klage

- ✓ [Veileder for saksbehandling Helse- og omsorgstjenesteloven](#)
- ✓ [Veileder i behandling av klagesaker – fylkesmannen](#)

Dokumenter til hjelp

- ✓ [FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne CRPD](#)
- ✓ [FNs barnekonvensjon](#)

Personer med store og sammensatte behov

- *Hva er viktig for deg?* Kunnskap om min (sjeldne) diagnose
- Funksjon fremfor diagnose
- Økt brukermedvirkning – *optimal innflytelse på tjenestene*
- Sjelden diagnose – kompliserende faktor
- Livsløps- og familieperspektiv
- Samarbeid med pårørende
- Sikre gode livsfaseoverganger
- ✓ [Veileder om oppfølging av personer med store og sammensatte behov](#)

Dokumenter til hjelp

- ✓ [Et samfunn for alle – Regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020 – 2030](#)
- ✓ [Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter. Regjeringens handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse 2020–2025](#)

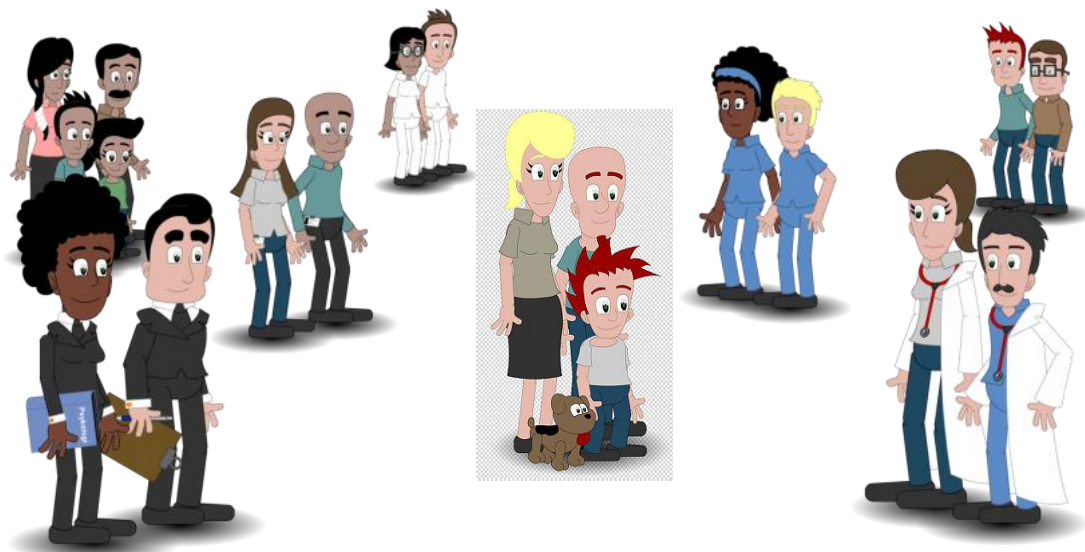
Dokumenter til hjelp

- ✓ Barn og unge med habiliteringsbehov – Samarbeid mellom helse- og omsorgssektoren og utdanningssektoren om barn og unge som trenger samordnet bistand. IS-2396

Dokumenter til hjelp

- ✓ [Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten](#) + [Veileder](#)
- ✓ [Forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene](#)
- ✓ [Forskrift om en verdig eldreomsorg](#)

Helhet, koordinering og tverrfaglig samarbeid

✓ Ditt liv, din plan

Ditt liv, din plan

Til deg som kan ha behov for langvarige og koordinerte tjenester

Individuell plan og koordinator kan være noe for deg

IP

Hva er individuell plan?

Individuell plan beskriver hvordan tjenestene du trenger skal virke sammen slik at du får en helhetlig oppfølging. Planen er basert på dine behov og det som er viktig for deg. Planen angir dine mål, hva som skal gjøres, hvem som har ansvar for hva og til hvilken tid. Oppfølging fra andre sektorer som NAV, skole og barnevern inkluderes i planen når dette er aktuelt.

... og hva er en koordinator?

Koordinator er en av dine fagpersoner som koordinerer tjenestene og sikrer fremdrift i arbeidet med din individuelle plan. Koordinator sørger for at du, og eventuelt pårørende, involveres tett i arbeidet med din plan. Ulike yrkesgrupper kan ha rollen som koordinator. Ditt ønske skal vektlegges ved valg av koordinator.

Hvem kan få individuell plan og koordinator?

- Alle som har behov for flere helse- og omsorgstjenester over en viss tid. Behovet trenger ikke å være varig.
- I vurderingen av behovet for langvarige og koordinerte tjenester skal også tiltak fra andre sektorer inkluderes.
- Personer i alle aldre og uavhengig av diagnoser og/eller type funksjonsutfordringer.

Hva vil det si for deg å ha en individuell plan og koordinator?

- Du blir involvert, og planen er basert på dine mål.
- Du har én koordinator som har oversikt over din situasjon.
- Du får ikke nødvendigvis flere tjenester, men du får koordinerte tjenester som samarbeider.
- Du bestemmer hvilke opplysninger som deles mellom tjenestene.

Du opplever at tjenestene henger sammen slik at du kan nå dine mål

Hvordan få individuell plan og koordinator?

Personell i tjenestene skal informere og tilby deg individuell plan og koordinator. Du eller dine pårørende kan også selv be om det. Da kan du kontakte koordinerende enhet i din kommune*. Du kan få koordinator selv om du takker nei til individuell plan.

Hvis du er innlagt på sykehus skal sykehuset tilby deg koordinator, melde behovet for individuell plan videre til kommunen og ved behov bidra i gjennomføring av planen.

* Se informasjon om koordinerende enhet på baksiden

Les mer om IP

- ✓ [Individuell plan – et verktøy for å tilpasse tjenester til person](#) utgitt av Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse. Enkel tekst.
- ✓ [E-læringskurs om IP](#) fra Helsekompetanse.no

Koordinering av helsetjenester

- Fastlege skal koordinere medisinskfaglige tjenester
- Kontaktlege og koordinator i spesialisthelsetjenesten
- Akuttplan og «sykehuspass»
- ✓ Kjernejournal på helsenorge.no
- ✓ [Les mer i Veileder for kontaktlege i spesialisthelsetjenesten](#)

Ikke *spesielle* behov

Erik Allardt, finsk sosiolog:

- Fysiologiske og økonomiske behov og ønsker: Inntekt, bolig, arbeid, helse og utdanning
- Sosiale behov og ønsker: Gode naboer, familiekontakter og venner
- Psykologiske, politiske og kulturelle behov og ønsker: Anseelse, politisk frihet og ressurser, kulturell identitet og aktivitet
- Se gjerne to-minuttersfilmen [“Not special needs”](#) på YouTube
- Les gjerne artikkelen [“Special needs” is an ineffective euphemism](#) av Gernsbacher mfl. fra 2016

Les mer om støttekontakt

✓ [Ung.no](#)

✓ [Fritid for alle](#)

✓ [Fritid med bistand](#)

Les mer om Aktiv ung

- ✓ [Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse](#)
- Utvikler og sprer kunnskap for å fremme aktivitet og deltagelse på alle livsarenaer for barn og unge med nedsatt funksjonsevne

Aktiv omsorg

- Dagliglivets gjøremål - mer enn omsorgsoppgaver
- Deltagelse, aktivitet og trivsel - sentrale og grunnleggende elementer
- ✓ Rundskrivet [Aktiv omsorg - sentral del av et helhetlig omsorgstilbud](#)
- ✓ Grunnleggende behov omfatter varierte og tilpassede aktiviteter, jf. [Kvalitetsforskrift for pleie- og omsorgstjenestene](#)

Ledsagerbevis – økt deltagelse

- Søk selv om barna er under åtte år
 - *Eksempeltekst Oslo kommune*
 - *Du trenger en uttalelse fra fastlege eller spesialist på at du har behov for en eller flere ledsagere for å kunne delta på aktiviteter i fritiden*
 - *Varige fysiske eller psykiske funksjonshemninger (minimum to års varighet)*
 - *Det er ingen nedre eller øvre aldersgrense*
- ✓ Veiledende retningslinjer for kommunene

The image shows two versions of a 'Ledsagerbevis' (Guide Certificate) form. The left version is a blank template with fields for 'Kommune vilpen', 'Bilde', 'kommune', 'Navn:', 'Adresse:', 'Har behov for ... ledsager(e)', 'Gyldig til:', and 'Dato Signatur'. The right version is a filled-out example showing a silhouette of a person, the text 'Holdere av dette kortet gis anledning til å ha med seg ledsager gratis inn på de steder i Norge som aksepterer ledsagerordningen. Kortholderen betaler gjeldende billettpris.', and a signature.

Parkering og transport

- Parkeringstillatelse
 - Bosted, arbeid og annen aktivitet fordi vedkommende har problemer med forflytning. Helhetsvurdering.
 - Søkere som er passasjerer og ikke kan forlates uten tilsyn
 - ✓ [Søknad og Forskrift om parkering for forflytningshemmede](#)
- Transporttjeneste for funksjonshemmede
 - ✓ [Veiledende retningslinjer](#)

Les mer om BPA

- ✓ [Rundskriv om BPA I-9/2015](#)
- ✓ [Opplæringshåndbok for BPA. IS-2313](#)
- ✓ [BPA-Portalen](#)
- ✓ [ULOBA](#)
- ✓ [Norges Handikapforbund](#)
- ✓ [NAKU](#)

Rapporter om BPA

- ✓ Rokkansenteret: [Rettighetsfesting av BPA - store forventninger, betinget suksess](#)
- ✓ Uloba: [Tilstandskartlegging 2019](#) og [Faktaark 2019](#)
- ✓ FFO: [Rettighetsfesting av BPA. Erfaringer fra brukerorganisasjoner](#)
- ✓ NAKU: [BPA Forskning](#)

Avlastning

- Private avlastere er arbeidstakere
- ✓ Forskrift, rundskriv og avtale for avlastere via [lenker](#)
[hos Handikappede Barns Foreldreforening](#)
- ✓ [Privat ferieavlastning inntil én uke](#)
- Familiens omsorgsoppgaver må være særlig tyngende
- Avlastningsarbeidet må ikke være svært belastende for avlaster

Hjelpestønad og forhøyet hjelpestønad

Pr. måned

Sats 1 kr 1.229

Sats 2 kr 2.458

Sats 3 kr 4.916

Sats 4 kr 7.374

Pr. år

Sats 1 kr 14.748

Sats 2 kr 29.496

Sats 3 kr 58.992

Sats 4 kr 88.488

Folketrygdloven

Satser pr. 1.1.20

Grunnstønad

Pr. måned

1 Kr 686 Minimum

2 Kr 1.047

3 Kr 1.372

4 Kr 2.021

5 Kr 2.739

6 Kr 3.421

Pr. år

1 Kr 8.232 Minimum

2 Kr 12.564

3 Kr 16.464

4 Kr 24.252

5 Kr 32.868

6 Kr 41.052

Folketrygdloven. Satser pr 1.1.20

Les om søsken som pårørende

- Helsepersonells plikt til å ivareta barn som pårørende til søsken og som etterlatte etter foreldre og søsken
- ✓ [Rundskriv til Pasient- og brukerrettighetsloven, oppdatert med kommentarer](#)
- ✓ [Helsepersonelloven](#)